

Absztinencia

*„Még nagy a szád – s egy éjjel arra ébredsz;
hogyan delírium fog veled kezét.”*

A sokéves író-olvasó találkozók felkapott szereplőjeként Soós Zoltán szenvedélybeteggé vált; az alkohol rabjaként egyre súlyosabb állapotba került. Kitűnő látletetek e versek a józan állapottól a delíriumig. Döbbenetes erővel ábrázolja az esendő ember kínjait, látomásait, reszketeg-sovány, önpusztító állapotát. A piások lélekrajzában mesterien mutatja be a zuhanás fokozatait, a még „szolid” ivósok közül való kirekesztődését, az alkotás csődjének lelkiismereti vívódásait. „Aki dudás akar lenni” – írja József Attila. És Soós Zoltán valóban megjárta a poklot. Igyekezett kimászni belőle – csak egyetlen egyszer „sikerült” visszaesnie, amikor írói példaképének hazájába, Hemingway Kubájába látogatott. Iszonyatos bűnbánattal tért haza és ettől a perctől fogva (1978) haláláig absztinens volt. Az írói társadalomban viszont már nem érezte jól magát, mert attól tartott, visszarántják az ital rabságába.

NARKOTIKUM

1. KÜLVÁROSI SÜRGÖNY

Hajnali félhat – ködben a sorvég – harákolás és –
halk csoszogás – küblinyi presszó – hályogosult ég –
gyári melósok – szaki nyomás – állnak a sorban –
mintha kenyérért – féldeci testvér – rég elavult –
deci töményre – váltani bérét – várja az oltár –
csalja a pult – s mintha ereklyét – tartana marka
úgy emelinti – reszketegen – szusszantva nyögdel –
fénylik az arca – ízleli hogy majd – kedve legyen –
kedve a bérhez – kedve a naphoz – kedve a tervhez –
hát decizik – lódul a sorvég – gyorsul a tempó –
ragyog a páter – bérmosolya – hajnali presszó –
küblinyi templom – oltára pléhjén – szesz-pocsolya –

KUELOENBEN VALAMENNYIEN
JOOL VAGYUNK
SZEEPEN TELIK A NYARUNK
SOKAT FUERDUENK A VEREJTEEBEN
CSOOKOLUNK MINDENKIT
TESTVEEREITEK

2. HUMANIZMUS

...Nagyot rúgott, mert rúgást érzett.
Saját hatalma karján lógva
illő célzatú szentbeszédet
hallhatott volna; de mert küzdött,
több értő, gyakorlott marokban
érezkelhette: nagy rakás rongy
az ember – kiszolgáltatottan.
Érezkelhette: egészségét
vigyázzák itt (bár borsos árban) –
és meg is verik: nehogy önnön
kezével tegyen kárt magában.
– Még vergődött, ugyan mi végre?
Egy-két avatott, furcsa testcsele:
s vénájára csapott karónyi
dárdával az enervált felcser.
Még vergődött és hazavágyott.
Nem látta, hogy küzdelme dőre.
Akár egy zsákot vetették a
hányástól koszos lepedőre.
Még vergődött, még érzékelt:
lábánál valakit gyepálnak.
Látta: pokrócuk bunkerében
dideregnek a szobatársak.
Egy villanszerelő nyüszített
jobbról, két ökle bőr-bilincsben:
„Nincs isten és nincs kommunizmus,
nincs becsület és semmi sincsen!” –
zokogta, béklyózva az ágyhoz.
(Visszaütött az istenadta...)
Mígnem egy szelíd, jól irányzott
altató csendben elaltatta...
– Már merült ő is, koponyája
– úgy hitte – hordónyira tágul;
érezte: minden összeomlott!
Kiütötte jó Hibernál Úr.

3. SZÉGYEN

Sugaras reggel. Kübli. Hányás.
Gyógyszerszag. Zuhan a plafon.
Véeres tekintet. Mocorgás.
Rácsok, rácsok az ablakon.
S azon túl, kint, a verőfényben,
hajlongva kukkoltak a fák.
Jobbján búzlott a megfeszített,
mert összezsínálta magát.
...Szégyent érzett. *Nem önmagáért.*

Köthette volna bőr-bilincs
őt is. Hajrá! – gondolta – meglép:
ajtót talál – de nincs kilincs!
– A csapda-ablak keretében
egy öreg Jézus-arc derül:
„Szakik, egy pakli cigaretta!
Lehetnék én is ott, belül!”
A vendégség egymásra sandít,
és zsong a Hibernál Hotel.
Van, ki pucér, van, akit foszlott,
körpecséses pendely fed el.
Mint egy protokoll-fogadáson:
a nemzet számos rétege
pöfékel, bőfög, vakarózik,
s lesi: a másik részeg-e?
Egy ács a Fekete Vonatról.
Főmérnök. Mozdonyvezető.
Technikus. Hordár. Öntő. Gépész...
„Platformjuk: közös nevező”:
„Egy szint magasán azt csinálhat
elvtárskám, amit csak akar;
eltakarja a potya-pince,
vadászlak, mahagóni-fal.
Hőzönghet, beszívhat rogyásig,
hízalt dadák sleppje ügyel rá:
hazaviszi fekete autó...

Minket ide – MENTŐ, URH.”

4. ÉS A TEMPLOMOK MEG A KOCSMAK

Ki tudja már, hogy önpusztítás,
ki úgy véli: figurás mámor,
ki sorsot vallat: hány kisüsti,
s nagyfröccs választ el a haláltól.
Mert: „Család... csaj... csalatott... boldog...
sértettségből... lelki parancsra...
kudarc... tüdőbaj... féreg-főnök...”
– okokban gazdag a halandzsa.
Megannyi italmárka reklám-
glóriája úz veled csúfot;
s a morált hús cellákban zárják
bizonyos gazdasági kulcsok.
Kezed remeg a rongy szeszekről.
Ötszáz forintos pia kéne?
Szerény légy! – S a nép fia átvált
fröccsről a két deci töményre.
És a templomok meg a kocsmák
megtelnek: Csin-csin! Dicsértessék!

És zug-piások kiokítanak:
csak kortünet, múltó betegség...

(1972)

HIÁBA

Miből sarjadtam: termőföldem
fellazult és útnak ered.
Futóhomok lett. Tépve, törten
vicsorognak a gyökerek.
Szegletben állok, régi bátor
és szeszt nyakalok – azt lehet.
Hiába. Nem csihol a mámor
éneket – csak kínrímekeket.
Még ezt sem, csak kába, keserves
szitkot: – a borban sincs remény;
mert *aki méri*: az a *kedves*,
s aki *issza*: az mind szegény.

(1973)

A GYÓGYSZER ÉS AZ ALKOHOL

(1974. szeptember 12.)

Hol nincs már otthon nő gyerek
hol lila halál ögyeleg
a Kalácsképű arra száll
járműve szárnyas szalmaszál
fönn a monokli-kék egen
dugóhúzózik részegen
majd nyilas induló-futam
és robbanás és ő zuhan
majd Guevara fivéreként
lesz fetrengő mártír-herélt
majd anti-gravitáció
műszerével négy marslakó
parancsaikra föl-le jár
iszony-dugattyú meg nem áll
a park fűvén rock-orgia

bombáz a lovak orrlíka
a Kalácsképű ott forog
gumibot-villanyoszlopok
suhintására szétesik
pép-testét patkányok lesik
majd kivégzi a maffia
parancsára hat bandita
hat hideg rugós-penge él
szúrja szabdalja mégis él
ágyékán darázs-fürt lebeg
borában gyíkok fürdenek
a könyvespolc kígyót terem
a szekrény öble pók-verem
körbemásszák a bútorok
majd lépcsőházban kujtorog
üldözik úzik menekül
ezredmagával egyedül
a gyógyszer és az alkohol
izzítja hajtja és lohol

lohol lohol s följe ér
a kényszerzubbony-denevér

(1974)

NÁPOLYI KASZA

Lehel Eszternek

A Gyűjtő nevezetes késével Nápolyból indul, megjárja az alvilágot, majd kígyómarással elvonókúrára röpi a Mentő, minden orvosi igyekezet ellenére meggyógyul, végül harsányan becsméri az Ady által feltalált – ám napjainkra elfajzott – Magyar Pimodánt.

X KÓRHÁZ Pszichiatriai és
Neurológiai osztálya,
Budapest.

Igazolvány

Sós Zoltán, lakik: (pontos cím)
Anthaethyl-kezelésben részesül. Alkohol- vagy ecettartalmú ételeket és italokat ne fogyasszon. Rosszullét esetén a beteget kényelmesen le kell fektetni és orvost kell hívni.
Célszerű Coffein, Pulsotyl, Sympatol, Tetra-cor, esetleg Lobelin, Sporactin, B L és C-vitamin injectiókat adni és szénsavoxigén-keverék belégzését alkalmazni.

A rosszullét tünetei: kipirult arc, kidagadt szemek, nehézlégzés, szapora pulsus stb. –
Bp., 1974. okt. 17.

Dr. Olvashatatlan
osztályvezető főorv. h.

A Kasza szülőföldjén

Szarunyelű rugós bökö. Kinyitva:
háromszáznegyvenkilenc milliméter.
Minden – magára csöppet is adó –
olasz vagány ilyennel hadonászik.
A maffiózók által „csendre intett”
áldozat átvert mellkasa felett is
– mert éppen nem lupara tépte péppé –
hasonló tarka markolat mered.
– Hatvanhét őszén, Cérnával szereztük.
Nápoly ordító csempésnegyedét
jártuk órákon át, két telhetetlen,
latin csodákat habzsoló.

Emitt

ólomfürtös nehézbúvár-ruhára
alkudtunk hosszan, aztán távolabb
halászbárkát akartunk mindenáron,
mikor szemünkbe villant a Kasza.
A törpe bicskák között olyan göggel
trónolt a rozzant bódé asztalán,
hogy elfeledtünk minden póri alkut:
adtuk a lírát s mienk volt a kés.
Zebben Kasza, hónunk alatt fonott
gyékény-kehelyben kotyogó butella,
– vidám kedvű, megkésett nászutaspár –
így bóklásztunk a talján éjszakákban.
A nápolyi éjféli kikötőtől
(hol mázsás kurvák bővölték a nyálas
pónemű jenki tengerészeket)
Pompei, Capri, Amalfi és Sorrento,
és végül Róma kiskocsmáiban
ingereltük harsány ovációkra
a testvérünkké fogadott tulajt:
hazai, moslék-konyakon edződött
pléh-bendővel úgy nyakaltuk a pille-
könnyű, száraz Chianti-borokat.
– Ma már borzongva írom: eldugott
sikátorokban, külvárosi füstös
borozók mélyén olyan otthonos
bátorsággal mozogtunk, mintha titkon
páncélköpenyt varázsolt volna ránk a
böhöm-bökő, a Nápolyi Kasza.

– Hit az emberben?

Ma hitetlenkedve
látom magunkat a reptéren is.
Hol volt még akkor röntgen, motozás,
zsebben lapuló budikulcsra rémült
vész-vijjogással csapó készülékek?
A farzsebem fölött arasznyira
virított a kés, míg másztunk a gépre,
s a felhők felett kipattintva kolbász-
katonát szabtam páromnak, s a bájos
sztyuárdesz csak mosolygott szelíden.

Boldog idők! A mind cifrább pofákat
vágó erőszak fintoraitól
fásult ember kuncog s fantáziál:
mily gyerekjáték lett volna előre
sétálni eme Nápolyi Kaszával,
és gége-táján megcsiklandva, halkan
a tikácsoló kapitány fülébe
búgni (mert éppen Kína volt a heppem):
„Kanyar, fiúk! Az útirány: Peking!”

Alvilági portyán a Kaszával

Szarunyelű rugós bökö. A vitrin
kivételezett dísz. Kímélendő:
végleg kinyitva fekszik. Meztelen
pengéjét már nem babrálhatja barbár
köröm, nem pattan, pihen a rugó.
– Bezzeg, nagy úr volt! Nélkülözhetetlen.
Bátorságom mankója. Alvilági
portyáim örök hónaljtokos társa,
mikor a kért, ám nem várt Engedély
bűvöletében morcos nyomozókkal
csavarogtam a bűnözők nyomán.
Hogy miért mentem velük?

Krónikási

mániám miért épp a kiberek
felé tuszkolt? Ki tudja. Tán azért, hogy
a gumibot legömbölyített végét
volt már szerencsém „megkóstolni”: hadd lám
mi van a másik végén, a fogantyú
felől milyennek tűnik a világ?
– Jártuk a pesti éjszakát a hozzám
békült zsarukkal. Hallgatólagos
engedelmükkel – mondanom se kell – a
kezem ügyében ott volt a Kasza.
Örömömre még ők is megcsodálták.
„Marad a gyerek – mondták – s legalább

van valakinél fegyver is!” A dörzsölt
vén róka rendre a fiókban hagyta
a hétlövetű „jézuskát”: „Naná:
még mebugázzák a rossz emberek!”
– Jártuk a pesti éjszakát, a mocskos,
ám csillogóvá sminkelt mulatókat.
Mert az-időben hódított a sztriptíz:
láttuk a hájas vetkőző babák
előtt a guta-veres arcú polgárt,
hagytuk őket, élvezzenek, csak egy-két
kiskorúnak tűnő frivol leányzó
(kit lelkes digók masszíroztak éppen
kívül és bévül) kiléte iránt
érdeklődtünk. És egy-egy ismerősnek
tűnő névnel a szigor megbicsaklott:
„És a papa foglalkozása?” – görbült
a taknyos csaj felé a tiszteletben,
munkában őszült nyomozó tiszt, s hozzám:
„Muszáj, komám, mert jön a telefon!”
Éjszakák, kocsmák, pályaudvarok,
rejtekhelyek, bravúros elfogások.
S végül a bűntény: rablás és nemi-
erőszak, melyben végre óriási
szerepet kapott a mammut-bicsak.

Két nyomozó tiszt nyütte napok óta
tesztekkel, fondor fogásokkal, csendben
s plafont-szakasztó hangon a vezért:
a bűnjelet: karórát követeltek,
ám nem vallott a megátalkodott.
– Félrehúzódva figyeltem a párbajt,
a patt-helyzetbe csúszó óra-játszmát,
s én béna civil, már-már nyámnyilának
tartottam a két híres nyomozót.
Nem sejtve persze, hogy mi fogja vissza
őket: hogy a túltengő törvényesség
kozmetikázott szelleme közöttünk
lábatlankodik láthatatlanul,
s tenyérbe zárja azt az egy hiányzó
fergeteges frászt, nagybüdös pofont,
ami azonnal megoldana mindent,
mit elmulasztott a bösz lelkizés.
– Ma sem tudom, mi történt: tán a talján,
szúrásra szánt gyiloknak tett be végképp
az önvédelmi töketlenkedés:
egyszerre ott volt kezemben a bicska,
kipattant! s hallom tulajdon hangomat:
„Heréljük ki!”

Két rémült, kába kiber
méltán hitte, hogy elment az eszem,

agyamra ment e hernyótalpas élmény,
orvosért lódult – s hápogva megállt:
a szörnyű penge láttán nyílt a rabló
– ki késsel támad, késtől fél –: visítva
köpte: az órát hol rejtette el.

Delirium

Tarka nyelvű böhöm-bicsak. Ha teljes
odaadással szolgált is sokáig,
a kilenc éve pirkadt kerge hajnal
miatt – kis híján – sítire juttatott.
– Már benn ültem az URH-s batárban,
már kóstolásra felkínáltatott
két gumikolbász gömbölyített vége,
s akkor a bölcsebb URH-s zsaru
(áldassék érte) rádió után nyúlt:
„Ütleg nélkül is veri ezt az Isten
eléggé! Mentőt! Kórházba vele!”
– Hogy mi volt addig?

Könyökünkön-jön-ki-

piás mesék, emberi szétesések
évkönyvéből egy bizarr fejezet:
Előbb a család hagyott ott, s „radar
agyamra” borult hályog. Végtelennek
képzelt erőm is csendben elszivárgott,
mint tövis-szúrta tömlő levegője.
Egyszerre mondtak fel nékem: a hitves,
s véle szinkronban idegrendszerem.
Elég, elég a megpróbáltatásból!
Az aggódásból: merre is vagyok?
Hogy egyik héten harckocsi zötyögtet,
kétéltű hátán Dunának megyek,
majd árvíz híre sodor el napokra,
vagy légturbinás harci gép ölében
ugratnak át a „halálkűszöbön”...
És mindig úton: gyárban, alvilágban,
bányák mélyén, deszantos átkelésen,
munkásörök közt, hadgyakorlaton,
s találkozóznak, ankétnak becézett
napokig tartó vidéki tivornyán...
S a szesz, mi addig biztos szárnynövesztő
szered volt, minden nyűg feloldozója:
egyszerre mérged lesz, parancsolód!
Még nagy a szád – s egy éjjel arra ébredsz;
hogy delírium fog veled kezét,
s e kézrázás, ez undok reszketés
védhetetlenül markodba telepszik;
neved se tudod leírni, s azon túl:

rezgőcsárdást jár ujjaid között
a drága pénzen váltott féldeci,
s ha MEGLÁTOD, hogy LÁTJÁK reszketésed:
kezed magát függetlenül, annál
elkeserítőbb vitustáncba kezd.
Úgy múltna el, ha innál, ám de nem tudsz
inni, oly vadul ugrál a pohár!

Jaj, így eszméltem én is hajnalonta.
Irány a meghitt piaci lebuja,
hol hasonszórú társak közt a szégyen
elszáll, s ha nagyon táncolna a kéz:
„Kilötyögtetni bűn!” – a szent csapos
söröskorsóban méri ki az első,
alapozó-megrázó féldecit.
(Egyszer az öblös krigli sem segített,
hát – buzgó gyermek béna öregapját –
megitatott egy „tagjelölt” piás.)
ÉS ELJÖTT ÉRTEM AKKOR AZ AZ ASSZONY!
– búcsúztathatnám életem szivornyás
szakaszát lila lírai dumával:
a fene se jött értem! Én lopóztam
Hozzá a kihalt gyári rendelőbe,
alkoholmentes írt keresni rángó
végtagjaimra.

Drága pillanat!

Ó kecses, kedves, rezzenéstelen
tündér-kezevel írta a receptet,
útlevelém a józan lét felé.
– Szentséges Isten!

Életem során,
ha egyszer visszatérnék az imához,
dicséretedről tégy le! Én csak ŐT
hallelujázom reggel, délben, este,
Őerte száll majd hozzád a fohász!
Hisz Ő szívemben az az egyszem orvos,
akit emberként tisztetek, akit
– gyanakvást, undort mellőzve – imádok;
NEKI köszönve absztinenciám,
feltámadásom, humorom, magányom,
NEKI köszönve minden jót, NEKI,
NEKI... s annak az apró MŰHIBÁNAK!
Jövő imáim, esdekléseim
malasztal-teljes Doktornője pajkos
bohóságából elfeledte közölni,
HOGY E GYÓGYSZERRE INNI NEM SZABAD!

Pirkadatkor a piaci lebujaiban,
baráti körben konyak-kísérettel
nyeltem le csoda-medikáliámat,

s hogy bizton hasson az orvosság: gyorsan
utána dobtam még egy adagot!
Nem történt semmi említésre méltó.
A kezem tovább reszketett,

viszont

a pulton a poharak sorbaálltak
és egy stampedli parancsára körbe
bukfencezték a lucskos pléh-arénát.
A kezem tovább reszketett egész nap.
Ám a szép gyári könyvtáros leánynak
három buksi-feje volt, úgy kacsintott.
A kezem tovább reszketett, miközben
az óbudai koszos piacon át
pisztrángos hegyi patak csobogott.
Egy egész hétig szedtem a bogyókat.
Egy teljes hétig rángtam és szlopáltam.
Egy bódult hétig varázs-mozi voltam.
S egy hét után megbolondult a gép:
A vetítő-masina mind merészebb
snittekkel élt és önkedvére pörgött.
A torz torzabb lett, a rém rémesebb.
A szörny-etűd mind ellenemre fordult:
ámuldozó nézőből főszereplő
lettem, hol hős, hol szenvedő alany.
Kezem csak járta változatlanul,
majd csatlakozott táncához a térdem,
hogyan

AJTÓT TÁRTAM A NÉGY MARSLAKÓNAK.

Ember-formában jöttek. „Csüccs!” – makogtam
s szemelt rizlinggel kínáltam meg őket.
Kimérten ittak, s telepatikus
úton-módon hosszasan eldumáltunk.
Mutattak pár kozmikus marsi trükköt.
Álmom: az antigravitáció
titkát „fejembe súgták”. (Formulája
– sajna – azóta kiment az eszemből.)
Mindez azért – mint közölték – sokáig
vizsgálgatták e sárteke lakóit,
mígnem engem találtak érdemesnek
az első földi kapcsolatra, mert:
rajtam kívül mindenki hazudik!
Snitt.

Mexikó. Vezérünk: Pancho Villa
jobb kezeként elfognak és kikötnek.
A felégetett hacienda pernyés
sarkában körém coloradók állnak:
csócsált bagóval köpnek szembe, négyen
coltokkal lőnek célba rám, az ólmok
tompán csapódnak mellkasomba, mégis
élek, élek! Másik hat colorado

késekkel próbál kivégezni: érzem,
amint reccsen a pengehegy a bordán,
s ahogy hidegen becsusszan a húsba!
Snitt.

Palermóban vagyok.

Maffiózók

ellen harcolok immár évek óta.
A „tiszteletre méltó társaság”
szintén vadászik rám. Csapdába csalnak.
Szörnyű végre ítélnék: viperákkal
bélelt verembe dobnak, én üvöltve
hadakozom – jaj – a fertelmes férgek
testét tiporva, mégsem győzhetek:
a „főkígyó” lábamra csavarodva
jobb térdem alatt belémmar!

E PERCBEN

RIASZTOTTA A SZOMSZÉD AZ URH-t.

Hisz markomban a Nápolyi Kaszával
harcom az éji lépcsőházban vívtam;
hisz úri házunk kora-hajnali
előtere volt Mexikó s a pince
avanzsált harsány vipera-veremmé,
s a gyalázatos „főkígyó” mi más volt:
pacuha fürdőkabátom öve!

A két kaján mentős szirénaszóval,
„súlyos kigyómarással” röpített a
legközelebbi zártosztály felé.

Elvonókúra a zártosztályon

Szarunyelű rugós „szike”. Be jó, hogy
nem jött velem a Pszichiátriára:
megmerült volna egy-két ápolóban,
kik úgy kínálták a csupornyí gyógyszert:
„Nyeljed, szaki, mint kacska a nokedlit,
vagy én tömöm a szádba az egészset!”
Kivétel az a szép fekete asszony,
ki két napon át etetett kanállal,
rángó kezű, szégyen-gyötörte „bébit”,
kinek különben felkopna az álla
magukba fordult közönyös piások
s a szelíd, bamba bolondok között.

Mi mindent „látott” volna az a bicska!
A főfejszét, a tudós, ősz Professzort
soha: hisz én is úgy láttam: futólag;
a mész pipit, a Doktornőt igen,
vele sikerült háromszor beszélnem.

(Ez volt a lelki triccs-traccs.) Több szeánszot
nem kívánhattunk tőle, hisz szegényke
úgy mozgott ott, akár egy másnapos,
akárha férje részeges vadállat
lenne és rendre elagyabugyalná.
S „látná” a kés a kleptomániást is,
ki dög-büdös nedvező-sebű lábát
vonszolva indul éjjelente lopni,
ágytól ágyig, csomagtól csomagig.
Láthatta volna: miképpen telik
a zártosztályi csiga-csoszogású
idő s a lakó mint szórakozik:

Nyolc-tíz beteg (jónevű narkománok,
alkoholisták, néhány eszelős)
laza csordát alkotva vánszorognak
a társalgó-hodály kopott kövén
reggeltől délig, déltől vacsoráig,
faltól falig – és közben értekeznek.
A téma gazdag: tévé, kaja, kártya,
történelem, művészet. Bölcs viták
váltják egymást a bárgyú ugratással.
A törzstagok századszor elmesélik
a lebukás előtti éveket:
az ápolók, szolid jatt ellenében
mint hozták össze a piásokat
az alsószínten őrzött, telhetetlen,
örökké sárló nimfomán csajokkal.

– A lomtár-nászszoza ma újra lomtár,
unalom-űző hecc azért adódik.
Ajtórésen át meglessük: milyen
magasra dobja dilis haverunkat
a hugyoztató vad elektrosokk;
a fürdőbe az elfekvőn keresztül
vezet csak út, s van mit szemügyre venni:
drótháló mögött vicsorgó, leépült
emberi roncs, lábatlan ágyakon
szelíd örültek mázolják a falra,
arcukra saját ürüléküket.

– A nagymenők, a mindig visszatérők
„kigyógyító” kúrája sem akármilyen:
kezükben kedvenc vödörrel szelíden
túrik a szűrást, s megkapván a mérget
muszáj-kocsisbort isznak egy pohárral,
egyszerre futnak „gyógyulni”, a mosdó
rejtekében készséggel körbeülnek,
s a gyógyítás dicsőségére: egymás
gyomortépő kínját bámulva, nyögve,
fulladozva hánynak, csak egyre hánynak!

Az Elmeosztály eltetvesedése
(csak fejtetű – nyugtattak – semmi cirkusz!)
után egy héttel következtem én is.
Felcsiholni a szesz iránti undort
háromszor kezdtek gyúrni „gyógyítóim”:
orvosságokkal elbódított böndöm
föleszmélt kéjjel fogadta magába
a belém diktált pohár kövidinkát,
eszébe sem volt megtörni.

Hiába

hajtogattam, hogy én a bort a múltban
csak kísérőnek használtam – töményhez,
a méla ápolók mély megvetéssel
próbáltak újra „berobbantani”.

Végül,

mikor a költségemre rendelt
kommersz konyak után szíven nyalintott
a gyilkos gyógyszer által megidézett
tüdőfeszítő, taglózó halál,
mint aki büszkén s jól végezte dolgát
– harmincöt napos fogsággal mögöttem –
eleresztett a PSZICHIÁTRIA.

Gyógyulni vagy újra piálni?

És kiléptem a kórház kapuján.
És csak azért nem vágtattam az első
talponállóba jól lerészegedni,
mert ama hála-kópertákba zárt
kevéske pénzem imént vágta zsebre
az ápolóbagázs s a Mísz Pipi.
– Elindultam a „nagy nihil” felé:
se hit, se jövő, se család, se semmi!
Titkon talán az nyugtatott: se baj,
beteljesedik rajtam is a jóslat,
mit mísz pipik és ősz professzorok,
hivatalnokok, statisztika-gyártók
sugalmaznak még akaratlanul is,
hogy nincs remény, hogy úgyszincs gyógyulás.
Tudat alatt – lehet – hatott e maszlag,
az országos tömegszuggeráció:
hogy e betegség JAJ BE NAGY BETEGSÉG!
nemzeti átok! örült sorscsapás!
s kit érdekel a jövő, hogyha úgyszincs
visszaesek a reszkető pokolba,
s mert ilyen mocskos tortúrára többé
engem nem cipel se Isten, se rendőr:
én, „nagybeteg” okosan, elvegyülve

ahogy kell, majd csak elpiálgatok
az üdvözítő, ödémás halálig!
– Miért ne tenném?

Kölcsönös a játék,
s farkát rágó kígyó a „küzdelem”.
A példa itt áll (tántorog) előttünk:
vadászlovakban a nagyságos elvtárs
HÜLYÉRE ISSZA MAGÁT, miután
tegnap egy újabb „anti-bizottságban”
verte az asztalt, hogy a dolgozók
HÜLYÉRE ISSZÁK MAGUKAT!

Pimaszság!

Szankciókat! Nagyfa! Nemzethalál!

Egy nap – véletlenül – nem szedsz be gyógyszert!
Várod a bajt: de semmi. Tíz napig
hosszabbítasz. Majd eltelik egy fél év.
Még félsz, gyanakszol, hátha, ezután...
De nincs szeszéhség, kóborlási vágy,
de elmarad a beígért dühöngés,
nem rágod le a falról a tapétát,
és véresre sem karmolod magad;
nem szúrod le a szomszédot (pedig
megérett rá) – hogy legyen pénz italra.
Rájössz, balek, mint annyi más dologban:
rettenetesen átverték megint!

Ezért (vagy éppen: ennek ellenére)
mint engedelmes marha, hű magyar
nyugodtan visszaeshetnél, de, lám csak,
észreveszed: MINDENKI ERRE VÁR!
Akkor, valami addig ismeretlen
belső tartás, kihívó CSAKAZÉRTSE,
és gög, igen GÖG bimbózik ki benned:
„Na, úri banda! Lássuk hát, ki győz?!”
– És körülötted hültni kezd a léghör.
Még leközlnek, hívnak erre-arra,
még váraoznak.

„Túl nagy a pofája,
csak-csak feladja majd!” Fogadkozó,
gyengébbeket segítő absztinens
írásaidnak itt-ott helyet adnak:
ha megtörsz, annál nagyobb lesz a szégyen.
Türelmük fogytán: késik a bukás.
A kölcsönért kuncsorgó, megalázott,
visszatérített iszákos helyett
– kalácsképen leleplező vigyorral –
egy józan lélek bámul szembe velük,
s nyilvánosan merészelt fintorogni
az irodalmi cefreszag miatt.

Utálnak, mert egymással összenézve
nem tudnak rajtad KEGYET GYAKOROLNI:
„Szegény! Izgalmas dolgokat csinál, de
rojtosra itta az eszét. Segítsük!”
Mellőzni kezd a pohos műparaszt.
A kiadói pubik pipiskedve
hiányolják a másnapos katarzist.
Hitegetnek: fontos kéziratod már
igazgatói asztalláb-alátét,
ám a diri tüntetően megölel.

Ők azt hiszik, hogy kikészítenek:
te egyre többet dolgozol – azért is!
Ők azt hiszik, hogy elnémítanak:
holott erőd növekszik s ellenükben
a megtartó s játékos ABSZTINENS GÖG:
de jó is lenne fogni azt a bicskát,
s e vak módjára tántorgó hazában
tollászkodó egynémely pályatársat
(lektor-pubit, packázó szerkesztőket)
istentelenül megkergetni egyszer:
viduljon a szarunyelű rugós kés,
hadd szellőzzék a Nápolyi Kasza!

A „Magyar Pimodán”

Utálsz, haver, te gyenge muzsikás,
mert nem rókázom körbe a világot?
Nem hányom szemközt azt a pár kitartó,
gyógyíthatatlan „költészet-rajongót”,
ki kapható még a vershallgatásra,
ki találkozókön szent borzadállyal
lesi a taknyát eresztő poétát,
s kit addig-addig idomítanak
szőlőbirtokos szövegmagyarázók,
míg velük együtt kénytelen hadarni:
AZ A NAGY MŰVÉSZ, AKI FOLYVÁST RÉSZEG
S VÁJT FÜLŰ CUNCIK BIZARR GYÖNYÖRÉRE
KARVASTAGSÁGNYI SUGÁRBAN OKÁDIK,
AZ A NAGY ÍRÓ-KÖLTŐ – S HA NETÁNTÁN
ÖSSZE IS SZARJA MAGÁT: KÉSZ ZSENI!
„Óh, Ady! Baudelaire! Magyar Pimodán!”
gebeszkedik piszkából és az ájult
sznobok köréje gyűlnek, úgy imádják.
– Mocskolsz, haver?
Ó, tulajdon penészes
erőtlen séged böggöd: képtelen vagy
akár egy napra eldobni a flaskát,
hát igazolni hitványságodat:

MAGYARORSZÁGON GYANÚS, AKI JÓZAN!

röfögöd, orral turkálva a flasztert,
majd glóriásan félkönyékre dőlve:

– mint romantikus táblaképeken
saját vére tentájával Petőfi –
hányadékkal írod le: „Hazám!”

– Hőzöngsz, haver,

 hogyan elkaphat a gépszíj
engem is, újra? Lehet. Bár erősnek,
hozzátok mérve: igencsak erősnek
hiszem, sőt: tudom magam – ám, ha mégis,
akarat-gyilkos vad tragédiák
iszonya újra közéték taszítva,
zuhanásomat tompítaná az emlék:
két törkölyszagú részegség között
kiváltságos lélekként emlegetnem
a gyönyörű, a józan éveket!

– Igyál, haver!

 Méregzd magad! Jogod van,
POLGÁRI JOGOD az önpusztításhoz!

Kábulj, haver! Menekülj! Vár a barlang,
az államilag ápolt Pimodán,
a hülyítő hotel, melyben bohémnek,
hősnek, mártírnak képzelve magad,
büszkén szitává ihatod a májad.

Kábulj, haver!

 Kábuljatok! Hisz körben
a „Haza” is kancsítva tántorog.

Mikor egy nemzet buggyant zseniként
veszejti magát: százszor többet számít
egyetlenegy eretnek absztinens év,
mint a ti rozzant, szájalomra méltó,
mucsai tucat-Pimodánatok!

(1983-1988)

ZÁRÓJELENTÉS

Csak egyszer itta le magát.
Tizenhat esztendő korában.
Ózdon, az Olvasztók mögött.
Páva nevű bagoly-lokálban.

E baleset után az ördög

ha gyötörte:
utánatöltött.

Negyedszázados eszméletlen-
ségből épült ez Intézetben.

Kezelésmódja: enyhe kényszer.
Gyógyult. K. m. f. Elbocsájtva.

Tizenhat éves ésszel.

(1977)

RENEGÁT

Másra-szabott bőrjakóm
válla kész saláta,
számtalan jóakaróm
annyit salapálta.
„Mértékkal élj, légy kemény,
s elhagy a búbánat!”
– nyűtte okos vélemény
konyakos-kupámat.
„Jaj, ha rendhagyó agyat
szesz-torpedó rombol!
Fékezd magad!” – s jó nagyot
húztak a boromból.

Itt ragyogok keményen,
restaurált angyal,
s intőimet bemérem
ama radar-aggyal:
„Soós egy süket renegát.
kiugrott szesz-páter,
megtörték a derekát,
toroka: döglött kráter!”

– Kerülnek, vagy kerítenek,
s italtól félholtan
bizonygatják, nyerítnek:
rút részeges voltam!

Bámulom őket sután,
ám vasakarattal:
Feltámadásom után

ötszázhatvan nappal.

(1977)

A KIS BÜDÖSBEN

Hüppögve mondom: újra gyenge voltam.
Megérted-é a megtért bánatát?
Könyörgöm nemzetem bocsánatát:
iszonyú kényszer tartott ott, a boltban.

A Kis Büdösbe cigiért botoltam,
s ó, konyak-íz! vad vágy fűtötte át
a gyomromat, gégém liftezve járt,
s a kísértés zsámolyára omoltam.

Kit dőre dolog agitálni jóra:
töretett lélek, föl, a dáridóra!
Ha most látnának! – Villámlott eszembe,

míg – beteg barom rejtelmes fűvét –
öreg, fogatlan mámik közt feszengve
bevágtam három – gesztenyepürét!

(1977)

MEGOSZTOTT NAP

Nincs idő a merengésre,
jelenünk túlnó a múlton.
Szédelgést a parancs nem tűr,
nem vagyunk turistaúton.
Jöhet az új pályaudvar,
újra buszra száll az egység.
Katonáink átrakodnak.
(Ez ám rakodó-sebesség:
ügyelnek a vonat-várók,
nagy munkát lát, aki nézi.)
Körül egy-két „tyübilyejka”
Közép-Ázsiát idézi.

Virág nevű szerelvényünk
mindenkit jókedvre hangol,
katonás jókívánságok
szaporáznak a peronról.
Szónokol a Politikus,
népes család búcsúztatja:
húszéves fegyverbarátság
érett termését aratja.
Bizony, bizony, utunk mellett
nem volt olyan nagyobb város,
hol ne szólt volna magyar szó
a tiszthez, a katonához.
Kint tanulók, harcostársak
sok szerencse-kívánsága
lesz szeretett útitársunk.
Indulunk is! „Doszvidanyija!”

Újra együtt ül a fülke:
sivatagi magyar négyes.
Vedlünk: égszín melegítő
járul utunk kényelméhez.
Én a polcon elheverve,
a taskenti éjszakákról
szavalok az őrnagyoknak:
saslik-gyönyör! pezsgő-mámor!
Mint egy égi jelre pattan
emlékemre a Hadművész:
„Eltársaim! Oly sokáig
robog még velünk e fűrész:
attól tartok, hogy elfonnyad
hadnagyunk csillag-virága ;
öntözzük meg: még őrnagyi
jellé is hízhat az árva!
Ez a parancs!”

És ott kucorgunk
a „Resztoran” bűdösében,
otthonosan, mintha pesti
kisvendéglő volna éppen.
Az is. Dugig van magyarral.
Rajtuk melegítő-álca,
ők oldottak – én feszülten
készülök az avatásra.
Ide ül táskás Druszám is,
s a Veterán.

„Szto gramm vodka!
Nazdarovje! Hadnagy elvtárs,
igyunk hát a csillagodra!”
Érintetlen poharamban
megfagy a szesz, ahogy néznek:
„Mi van hadnagy, tán parasztok

ivó-társnak a tüzérek?!”
Atyaisten! Mit dadogjak
most szájalmas mentségemre?
Hogy eddig lenyelt piámban
mély-merülést végezhetne
– delfinként – egy bűvárszakasz!
Mentségem őszinte, durva,
fájdalmas vers, címe jelszó,
hökkenet:
„Elvonókúra!”

*

Az utálattól szinte dideregtem
hajdan, ha holmi józan ál-barát
bandánkba csöppent, s arcunkba
meredten
rövidrezárta kedvünk áramát.

Világmegváltó terveinkbe gázolt,
s a földrengető proli-szeretet
szívemben nyomban gyűlöletre váltott:
„Röhögsz?!” – lestem, bár nem is
nevetett.

Most úgy vagyok, hogy visszaüt a
múltam,
ha alkalom terel vagy a magány:
piás bandák bámulnak rám bénultan,
s tudom, pokolba kíván valahány.

Kísértetnek vagy idegennek néznek,
s úgy rejtjelezik mondókáikat,
mint hajdan én – s ha mégis velük
érezek:
oldódásuktól tartásom riad.

Nyomaszt a széles gesztus, a világot
leszaró kancsal hiúság s harag,
üstökös csóvának hitt szalmalángok.
Úristen, én is ennyi marhaságot...?
Szinte várom, hogy kiutáljanak.

[...]

Kihíztuk józan-ész-ruhánkat,
mint kérdőjel-hátú, bolondos
csemeténk kinőtte a loncsos
farmergatyát. Sláger a bánat.

Elkenődtünk, miként az osztály-
határok is szétmázolódtak.
Mártírkodnak, akik csalódtak.
Isznak, ha jó vidít, ha rossz fáj.

Divat lett az enkezű-*gajdesz*.
Az elvonók teljes üzemben.
Két kaszt sunyít egymással szemben:
aki volt már ott – s aki majd lesz!

(1978)

LÁTOGATÓK

Jönnek, a látogatók.
Az erényes jellemű
bölc figurák, ama
jobbra törekvők!
Nézik a könyveidet,
meg a cuccaidat:
mi hiányzik?

Nézi az arcod a régi
barát: feléred-e ésszel:
– míg oda voltál –
ritka-szavú szeretődöt
mámorosan leteperte.

Kémléli arcod a volt
pia-társ: nem álca vajon
ez a józan öröm?
Nem zug-vedelést takar-é
ez a póz?
Nem elnehezült-szemű
alkoholisták átveretése?

Gyanakodva figyelnek az
ex-rokonok.
Kikerül a lakótárs.
Ámulón szimatolna körül
volt doktorod is AZELŐTT-ről:
hogy-hogy előbb,
mint ahogyan tudománya ígérte?

Mert hajdú-ivadék vagy,

az ősök göcsörtös akác-erejét
igézted vissza magadba:
„Önmagad orvosa légy, unokám!”

Néma csatában a környezeteddel
s önmagad ellen:
így élsz öregem, szomorúan,
társtalanul – de keményen!

– Van ki csodál, irigyel, vagy
márkás, drága nedük örömeivel
rongálná meg erődet.
Ám, te nevetve, szelíden
állod az ostromokat
s ha meguntad:
rég, derék dalokat füttyörészve,
csak otthagyszod őket.

(1976)

KÉT FÜLSZÖVEG

*avagy utólagos magyarázatok a szerző
Pohárköszöntő című verses füzetkéjéhez,
amelyet a Magyar Vöröskereszt
Alkoholizmus Elleni Országos Bizottság
Titkársága jelentetett meg izléses
propagandakiadványként*

AZ ELSŐ

*fülszöveg egy megtért alkoholista
viszontagságainak ironikus és egyben
magasztosan hazafias összegzése:
borissza hazánkban négykézláb
bóklászó szesztestvérek okulására*

Testvéreim, a honfi-láz hevében!
Én, rút bitang, tétova renegát,
hozzátok szólok, én, kit eme tósztra
a nemzet-féltés gondja delegált:
– Igyatok, édes haverok, akikkel
egy szeszakolban tintáztam imént;
igyatok, hazám fiai: cseresznyét,
konyakot, rumot, igyatok, miként
vedel az is, ki eltilt a piától
– csak zugban, potyát, s markába nevet –
igyatok, hazám leányai! Keccsel

túlgurgulázni a férfinemet!
– Ne áztassa el a tószót igazát, hogy
társatok antiipiást alakít.
(Szeretnék gödény-gigámon lecsurgott
pénzemből visszanyerni valamit.)
Ti tudjátok: én megittam a részem;
egy deficités középüzem
gatyába rázna ára. Így a kocsmá-
ajtón kívülről zeng az üzenet:
Igyatok csak! Példám követni vétek!
(Az „Antetil”-t bár régen nem szedem.)
Mit évente dacosan megpiáltok:
azt féltem én, a sok-sok milliárdot!
Hisz koldusbotra jutna nemzetem!

A MÁSODIK

*fűlszöveg az ELSŐ nyomatókos kiegészítése, a bogorodcsáni magyar kubi-
kusok kifejezett kívánságára, sőt kö-
vetelésére! Írodott az általuk közölt
vérlázító példák, adatok, instrukciók
felhasználásával*

Ha van a földön humanizmus:
ti vagytok, igaz humanisták,
üzött-szemű konok piások,
nyilvántartott nemzeteltartók.
Önmagatokat nem kímélve,
veszni hagyva szűkebb családot,
áldoztok naponta a pultok
semmi-sem-elég pléh-oltárán,
áldoztok, hogy kellő pompával
rázhassa

rongyait

a nemzet.

Halálfélelmes izzadások,
rohadt hajnali reszketések
kínzatosától meggyötörve
kocogtok, ha nyitnak a kocsmák,
a fásult korai közértek,
s adóztok, mert a gazdasági
mérleg titokban így oké!
Így jut flancra a termelőnek,
csalásra-kegyes csaposoknak,
sufnik híznak villa-csodákká,
hivatalnokok smúzolhatnak
a törvényes semmittevésben;
így jut álca-téma magasabb
szférák-béli iszákosoknak;
ápolóknak kondi: szabódó

szátokba tuszkolni a gyógyszert;
így ibusozhat Indiába,
Brazília Professzorkám;
hivatásos lebeszélőknek
így jut bér, biztos munkahely.

– Micsoda

csendes

cinkosság ez!

„No, szokjatok le, szokjatok le!” –
biztatnak ők, bedobva mindent:
kicsi pénzt és nagy handabandát.
Ám tudják jól (amit már én is),
hogy a tütükék önköltsége
röhögtetően elenyésző;
ők tudják jól: ki nem AKARJA
hazáját csődbe vinni, kérlek,
– zártosztálya válhat az ország –
ti akkor sem hagyjátok abba.
– Hát semmi vész, hisz humanisták
vagytok, sőt, szentek: nem pofáztok.
Ha fennkölt fórumok fülébe
kéne harsogni bajainkat:
ti megadóan

könyökölve

söröskorsókkal feleltek.
Ó, semmi zűr: a hihetetlen
hírre is csak hümmögtetek, hogy:
én, *szeszek elkötelezettje*
– áttörve minden határáron –
ez örült adózás elöl a
józanok közé emigráltam!

(1979)

ABSZTINENCIA

Izmaimat kölyök-görcsök
ölelik.
Jég-szilánkos disznó-szemem
töretik.
Tág dolina-torkom előtt
legyen gát!
Fonnyadozzanak az inda-
legendák!
Búcsúzom garázda bicskák,

én, botor:
megpuhult a nevezetes
pléh-gyomor.
– Amíg vadul s vedel minden
kortársam:
kitaszítva ténfergek az
országban.

(1977)

A MEGSZÁLLOTT PENECILUSA

*A Gyűjtő, saját példáján okulva feltalálja az alkoholizmus egyetlen gyógyszerét,
s titkát közli is egy hajdani garázdával, aki sokáig császárnak hitte magát.*

Jó, hogy elvettem tőle ezt a bicskát.
Bár nyiszlett finom úri bicska: tollkés.
Nyugdíj-közeli hivatalnokok
tízóraihoz használnak ilyesmit,
hímezett- vagy krokodilbőr tokokból
csúsztatják elő szertartásosan,
s veréb-falatnyi sonkakatonákat
bököd a rozsdamentes bicskahegy.
– E penecilus hivatali gesztus;
születésnapra kapta a Megszállott,
ez a szent ember, ez az egyedüli
naiv lélek, ki hisz a tisztességben,
a testületi jószándékban, egyszem
cselekvésre is képes hívő ember,
egyszál harcos e pince-illatú
házában, sőt, a kontinensen, sőt, a
világon, AKI KOMOLYAN VESZI,
hogy gyógyítható az alkoholizmus
és oroszlánként harcol is ezért!
Pedig tudhatná az árva: sok állam
LEGHÚBB FIAI AZOK, AKIK ISZNAK,
korhelykednek, hisz mi gond van velük?
Ha nem tetszik a rendszer: jól berúgnak,
s kinek van kedve másnapos gyomorral
politizálni?
Ők azok, kik végső
lépülésig elsők a melóban,
hisz HAJTANAK, HOGY JUSSON PÉNZ PIÁRA.
A megszerzett bért gyorsan visszaadják,
VISSZAFIZETIK SZINTE SEMMIÉRT;

nem szennyezik a levegőt, hiszen
nem drága bűdös benzint vesznek érte,
hanem gyomorba való szesz-motalkót,
az sem az övék, azt is kipisilik.

– És mennyi, mennyi hasznot hajtanak:
belőlük élnek csaposok, pincérek,
pia-szállítók, üzletvezetők;
miattuk írók lebegtetik ríva
a nemzethalál setét lepedőjét
– jó pénzért, persze – értük hadakoznak
egymást lökdöső pszichológusok,
szociológus-had elemzi őket;
munkát adnak a végleg megbukott,
állást kereső medikus rokonnak:
az undort-keltő mérgeket beadni
nem szükséges „summa cum laude”.
S a fene tudná felsorolni: létük
mennyi mindenre adhat még okot.

A Megszállott mindezt nem tudja (vagy nem
akarja tudni), hát foggal-körömmel
küzd a gyógyulni akaró piásért!
Érettük tűri el a zugivó
van-de-minek-vezetők mániákus
gáncsoskodását...

Vagyis: tűrte EDDIG!

Újabban szinte *elfeketedik*
a dühtől egy-egy vad főnöki vétó
bárgyúságát rikoltva!

Így a bicskát
elszedtem tőle: még kárt tesz magában,
vagy megcsapol egy dísznek ittmaradt,
már semmihez sem értő bamba górért,
vagy egyszerűen belém mártja, mert
ÉN SEM HISZEM, hogy ebben a hazában
e VÉSZ kórházban kigyógyítható!
Nincs égen-földön gyógyszer itt, csak egy:
– bár szembe kelljen szállnod mindenekkel –
az absztinens-gőg, ami még segít!

*Lehet, Öcsém, hogy Te voltál a CSÁSZÁR,
ki kocsmákat tör össze, s ha akarja:
egy város féli – s ha ellene ágál
akárki is, azt felkeni a falra.
– Lapát-markodban egy-egy nyomozóval
meg is tapsoltad hős produkcióid:
és jött a sitt – párban az elvonóval,
jött Állam elvtárs: most pedig kigyógyít!
Ha bűsz szándékát te komolyra vetted
s jó partner voltál hókusz-pókuszában:*

gyógyultan ne légy gyáva rongy, ki retteg
múltjától! A gyanakvók fókuszában
– vigyázz! – ahelyett, hogy fejed lehajtod
s a klub sarkában adnád az esendőt:
húzd ki magad! Most vagy igazi bajnok!
Erőd: az ABSZTINENS-GŐG!

Igen: erőd. Letisztult szívvel-aggyal
figyeld: ez itt a MÉRTÉKLETES élet!
Szádba szaglász a hivatalból Angyal,
Főlebeszélő s kitartásról béget.
Aztán berezdült kézzel hazavágtat:
hála-piákból szívni bambulásig.
Ne keress ott, fenn alkoholistákat:
A PLEPSZ BETEG. ÉS TE. S MINDIG A MÁSIK!
S hogy mentse lelki nyugalmát e rendszer:
bizottságosdizik, új elvonókat
kreál sebtiben, hol barbár szerekkel
VÉRIG ALÁZ, ahogy leszokni nógat.
– Itt: almabor, „Diana”, s Nagyfa végül,
ott: Courvoisier, külföldi pezsgők!
E szakadék szélén, hogy meg ne szédülj,
ölel: az ABSZTINENS-GŐG!

Figyeld az asszonyt: exmártír, repesve
örvend neked, látványosan becézget,
ám más tésztához szokott lelke-teste:
azt lesi: mikor hagyod az egészet!
Szegény, maga sem érti tán, ha orvul
piát felejt előtted: hátha újra
vedelni kezdesz s MINDEN ROSSZRA FORDUL:
őkelme ismét MÁRTÍR lesz, a „durva,
részezes állat áldozata”, „fáradt
megkínzott nő”, ki sírdogálva ÉJI
RÉMTETTEDRŐL REGÉL – „Ó, gyalázat!” –
holott EGY HETE NEM LÁTOTT a lédi!
– Míg visszahúzna: csökött szokás, lelki
erődtől ijedt, válni-kész hites nőd:
minden álságos mocskot elviselni
segít: az ABSZTINENS-GŐG!

Régi brancsodból ezután kizárnak.
Ám addig is figyeld a hőzöngőket!
Ha kigúnyolják absztinenciádat:
fizess nekik – pénzed van – ITASD ŐKET!
S figyeld a groteszk szökdelést a mámor
grádicsain: ELŐBB víg lesz a káder,
MAJD über-okos, ÉS KAN a javából,
ki minden csöcsös szukának aláver;
AZTÁN zokogva elátkozza tetves

*családját, vérét veszik, látja bárki;
MAJD nagy magyarként nagy lélegzetet vesz:
a „Székely himnusz” bögi... s megy okádni!
– És kész, Öcsém! Pajzsod lesz, amit láttál!
Orvos várhat, nejed potyára kárpál,
leszólhatnak a kocsmába igyekvők:
erős maradsz! Hiszen te vagy a CSÁSZÁR!
Trónod: az ABSZTINENS-GŐG!*

(1982)

TOLEDÓI VÖRÖS

A Gyűjtő átrepüli az Atlanti-óceánt, Kuba iránti imádatában – s Hemingwayre emlékezve – véletlenül újra piálni kezd, igaz barátokat szerez, ám nem tudja lefektetni a kis Fekete Hercegnőt, dühében újra meggyógyul, és rádöbben, hogy ő a leg-erősebb ember a világon.

Kubát idézi, mindig csak Kubát.
Bár tíz pengéje Hispánia földjén
terelődött e pompás nyél-akolba:
e kés nekem csak Kuba szigetét,
a karibi vad napfényt hozza vissza.
Vágóéle csordultig duzzadó,
pirosló bélű narancsot felez,
papayamagot piszkál, ruganyos
fehér húsú ananászt szeletelget;
fűrészpengéje madárpókot nyársal;
a szurka-piszka ráspoly csuda-mérges,
vagdalkozó pici remeterákot
tessékel ki a színes csigaházból.
Igen, e bicska csak Kubát idézi,
a karibi vad napfényt – s özönében
nemes rumoktól rettentő bukásom!
Öngyilkos mámort, főnix-gyógyulást!

Puccosokkal az óceán felett

Véletlen volt, hogy kiválasztatott.
Vihettem volna nagyobbat, különbet,
Óperenciát-átszelőhöz méltót,
ám kapkodóvá bűvölt az öröm,
(s a be nem vallott félelem: vigyázni!
nehogy helyemről kibillentsen holmi
vagyonos káder s aztán fuccs az útnak,

fuccs a *jutalmul* kapott lehetőség:
saját pénzemért láthatom Kubát!)
Nem is jutalom, kegy volt ez talán,
hisz egy-egy utat még ki sem találnek,
már szétárad a kiváltságosok
között a méltán dotált hír: LEHET!
És lecsapnak a puccosok, a vad
harácsolók, fröccsöntők, nőgyógyászok,
zöldségesek és butik-hercegek;
s ki kint rekedt a dúsgazdag *nomádok*
titkos szektáján: bámulhatja kinnal
kuporgatott, lenézett útipénzét.

Győzött a kegy: végül is útra keltem
a kiváltságos tekergők között!

Jócskán kiríttam eme társaságból.
Sovány táskám csak vinnyogott a ház-nagy
bőröndök közé szuszakolva, úti
„toalettem” sem volt valami fényes.
Öltözésem: egy kék vasas-trikó,
bőrzeke és egy khaki tisztinadrág,
(trópusi célra gyártódott: Vietnam
dzsungeljében viselte valaki.
Fondor módon szerezte N. S. őrnagy,
s ha totyakos volt kissé? – üsse kánya:
nagyobb seggű – magyarul: fontosabb
és rangosabb elvtársra méretezték!)
Így léptem át a „diadalkapun”:
a biztonsági ajtófélfá éber
keretén, ami rettentő ricsajjal
rendelkezett, hogy mindent ki a zsebből!
– Pakoltam hát: pléh cigarettatárcát,
acélpányván egy testes kulcsosomót,
három fémtestű tollat is, csupán csak
a kézhez álló spanyol bicska dekkolt
trópusokat járt gatyám zsebe mélyén.
Istenkém, hátha géprablókat állít
elém a sors e hosszú légi úton:
ha kell, kéznél lesz hókon-szűrni őket!
S különben is: fikarcnyi bicska nélkül
repüljem át az Óceánt, miközben
tízlövetű kis Toledóim elzárt
nejlontasakban kornyadozza végig
unott pilóták közt e szép utat?!

(Hogyan legyen tovább?)

Kapaszkodókat
keres az ember. Kint, a függönyön túl
ritka, párás, bős kánikula tombol.

Az éghajlat hát kis híján adott.
Most nagy csend kéne naplóm fellapozni.
Adott a csend is, hisz kihalt a ház,
kihalt az utca, kihalt Óbuda:
az enyhülésre vágyók dülva-fúlva
egymás nyakában pancsolnak a strandon,
egymás sarkára hágnak összezsúfolt,
zsebkendőnyire szabott telkeken.)

Kergült országom legnyugodtabb része
e pillanatban e panelszoba!
Izzadtan újra-élhetem Kubát.
Forgathatom a naplót, ezt a szédült

bizonylatot, körképet, dokumentet,
melyben a gonddal megrajzolt betűk
pár nap után egyszerre megvadulnak,
hol óriást, hol törpét játszanak,
dülöngélnek, egymással összefolynak,
szétszabdalt kígyók lesznek a sorok,
tekergőznek, majd hegyre, völgybe kúsznak –
és oldalakon át megfejthetetlen
táncoló, néma ákom-bákomok!
– Hét nap tántorgó hieroglifáit
(vagy mind az összes tizenhét napot?)
megfejteni csak a fotók segítenek:
az automata-gép nem tud berúgni,
rajza kegyetlen, ábrája: igaz!

Budapest–Prága szöcske-szökkenés
után, ím, itt az első kép: a JÁRGÁNY,
vagyis csak JÁR, a GÁNY, az óriásgép
hátsó fele már másik kocka tárgya.
Beszálláskor – ámulatomban – késve
kaptam elő a masinát, s akárha
lézerágyúval tüsténkednék: ketté-
szeltem derékban a gépmadarat!

Repülünk hát!

Két virgonc vén pipi
zuhant elém az ablak-menti helyre,
amíg egymást fejelve, sápítózva,
ablakra mászva bámulták a semmit –
volt min merengnem.

Tudtam: e típus
még távolsági bombázónak épült,
csak akkor pottyán le, ha lelövik...
(„Tavaly, Bombaybe ötször ekkorával
repültünk, szivi, emlékszel?”

„Nané!

Rióba vajha milyennel megyünk?”
– kommunikált egy puccos a nejével,
oldalt.) – Szóval, jó gép. S bár életem
során szálltam vagy harmincötezer
kilométert – a pilóta-barátok
otthoni szava ide vagy oda –:
lopva Andaxin után kaparásztam
absztinens lelkem lenyugtatni.

Bezzeg,
nem így a múltban! Hogy volt?: Buhara,
Fergána, Taskent, Irkutszk, Habarovszk!
Indulás előtt bekaptam a „sztogramm”
vodkámát, fenn meg egy kis konyakot:
felőlem aztán csárdásozhatott,
hintázhatott a bögő égi bárka;
derűs vigyorral csak arra ügyeltem,
markomban üveg s pohár ne maradjon:
lezuhanáskor szörnyű sebeket
ejthetné rajtam az üvegszilánkl

Aludni vágytam – s folyvást enni kellett!
(Addig sem fél az utas, míg zabál!)
Aludni vágytam – ám a két öreglány
felváltva rajtam mászott át pisilni!
Mint akit folyvást ingerel alattunk
az Óceán, e határtalan serbli:
amíg az egyik, felhőkre-kucorgó-
gyönyörűséggel csorgatott, a párja
átszellemülten és magába szálltan
ült és figyelt: telik-e már az „acskó?!”

– Tíz óra múltán: Montreal, mínusz húsz!
Gépünkhöz púpos busz ólálkodik.
Vadul túrázva gebeszkedni kezd és
pióca-szája ajtónkra tapad,
s a bágyadtan szédelő társaságot
ötven percre szilárd talajra rakja:
lásson igazi légikikötőt!

– Havannáig már boldogan szunyáltam.
Álomként hatott a megérkezés is.
Február volt, már-már éjfél közelgett,
s ahogy kiléptem a gép ajtaján:
mint kit gőzölgő vizeslepedővel
holmi játékos kéz képen teremt,
a havas-lucskos télből ide röppent
riadt tudóm csak kapkodott először!
„Amerika szabad földjére” lépve
szó szerint forrón köszöntött Kuba!

„Daiquiri!” – avagy újra piállok

Hotel Capri. Tizenhét emelet.
Tetőteraszán bár, úszómedence.
Udvara: pompázó trópusi dzsungel.
Ötszáznyolcas szobája: hűtőszekrény,
és benne ketten „alkalmazkodunk”
a hőhöz.

„Apám! Mi lehet itt nyáron!”
– nyögi szobatársam, s hóguta-üző
közös témánkká lesz a puccosok
nekivadult urizálása, témánk
az út, az Óceán, a gép hasából
elénk szédelgő izzadt csomagok;
a csokoládé-mosolyú mulatt lány
(kínai-néger-fehér keverék)
ki téregetőnk lesz e szigeten;
téma: buszunk, vécével, bársarokkal,
s a bársarokban

– itt megállt a szó:
a szobatárs (nevezzük Légiósnak,
bár otthon buszpilóta) egy üveg
pálinkát nyújtva kísérti a lelkem,
s én „megingathatatlan hős” vagyok!

Képek,
képek,
tanúskodó fotók!
Nicsak: a sátán kerítő-tanyája!
Hemingway Papa koktélbárja, kedves
piállda-helye! Lengőajtaján
– vitt a csoport – hát én is besoroltam.
A sznobosabb puccosok spéci koktélt
szopogattak tüntető áhítattal,
(tudták-e, ki volt *igazán* Hemingway?)
Bár meglegyintett lágyan a rumillat:
én erős voltam törhetetlenül!

Képek, képek:
a hirtelen, haragvó
végtelenné korbácsolt Óceán,
amint harsogó hullám-ökleléssel
riogatja a tengerparti sétányt!
Képek, képek. Magasba törő, karcsú
hotel-csodák, a havannai égbolt
vakító tartóoszlopai! Képek,
képek: Óváros! Vén nagypapa-házak!
Hónuk alatt mankós árkádok áldott
hús homálya, zegzugos menedéke!

És itt egy titkon lekapott *posáda!*
Szerelmek okos szállodája, melybe
fillérékért betérhetsz kedveseddel,
s beriglizett szobában, tiszta ágyon
loboghattok! Nyáladzó házinénik
és kukkoló mocskos pofák: kizárva!
Nem kell utcán, hűgyszagú kapualjban,
huligános parkokban rágni egymást:
őriz e szent hely, míg szeretkezel!
(Tegnap, Pesten, a ligeti tó partján,
a napsütötte pázsit közepén,
egy betintázott pár kefélni kezdett!
Vadul, pörögve gyaktak! Meztelen
seggük tükre a korzózó családok
szemét célozta, nyütte váltakozva,
s szolid félkörben óvodáskorú
srácok szurkoltak nékik: *melyikük győz?!*)

– Újabb fotó: nagy, oszlopos terem,
hatalmas, széles T-asztal uralja,
kék bársonyán hetvenhétféle éték:
gyümölcsök, sajtok, sülték, szárnyasok,
levesek, halak, rákok – roskadásig!
Falánk pofák szuper-vályúja, lám-lám,
ez az a híres svédasztal! Mikor
a puccosok becsörtettek az ajtón
Professzor úr vezényletével – uccu!
hol a legnagyobb tányér?! – megrohanták
s emeletesre púpozott kajákkal
rogytak a röstellkedő asztalokhoz,
s az összezagyvált ételféleségek
kazlának, mint potyának, nekiestek!
Habzsoltak! Már rég nem ízlett, de faltak,
fordultak és faltak kigúvadt szemmel!
– Három-négy kubai nászutas-pár
– kik ajándékként kapták ezt a luxus
„mézeshetet”, s kik oly természetes
méltósággal viselkedtek a pénzes
külföldi szállóvendégek között –
szinte ijedten bámultak felénk:
„Melyik akolból szalajtották ezt a
jól öltözött, zabáló coca-kondát?!”

– Fontos fotó jön: Magyar Hivatal!
Megérkezésünk másnapján csináltam,
mikor is lelkes ajánlósorokkal
megtámogatva segítséget kértem:
ne csak svédasztal-turista szemével
láthassam ezt a népet...

„Persze, persze,

kérjek akármit: ifjúság, sereg,
üzemek, falvak, milícia, bányák...
Menjek üdülni... s majd, aztán... mañána,
tán még Fidel is szóba áll velem!”

Hurrá, Havanna! Örömöm megosztom
veled! – Sétára biztatott a város.
Elkapva egy-egy gyönyörű mulatt-lány
miniszoknyában vagy bőrként feszülő
nadrágban ringó tündér-tomporát:
szememet hozzácsáklyázva az édes,
rumba-ütemre rezdülő fenékhez
utcák során át *vontattam* magam.
Egy-egy nagyobb vagy szebb idom – bevallom –
gyakran térített más irányba, s ha
elém simult egy még szebben riszáló:
akár vissza is fordultam nyomán.
– Így vontatódtam estig összevissza,
rég nem tudtam már merre.

Hirtelen

nagyon ismerős lett az utca s benne
bukásom csendes barlangja: Hemingway
Papa kocsmája... Elvégeztetett!

„Daiquiri!” – mondtam hanyagul, apánk,
hajdan-volt író-istenünk legendás
kocktélja nevét, bemázolva negyven
absztinens hónap kemény tisztaságát;
megcsúfolva a leírt szót, a büszke
fogadkozást, az eskü hitelét!
Megszédültem!

De mi szédíthetett?

A nők, a nap, az ittlét öröme?
Piás haverok lüke gagyogása:
„Szarjankó vagy, ha meg se kóstolod
– Kubában járva –, mit ivott a Mester!”
Vagy ama bomlott agyú orvosok
lélekrohasztó receptjét követtem:
...tudós kuruzslók által ellenőrzött,
sőt: „*kórháziilag meghatározott
absztinens évek leteltével vígan
kortyinthat egyet a gyógyult piás!*”
Ez hát a gyilkos maszlag!

Én megettem!

És erre ittam azt a daiquirit!
Ízlett! S hogy ott, bent, ne féljen egyedül:
(jégszilánkokat köpködve) utána
zavartam még egy kocktél!

Akkor éjjel,
az ötszáznyolcas szoba hűvösében

kivégeztük a vidám Légiós
gyógyszerként dajkált két üveg barackját!

Testvéreim, a mulattok

Panoráma a szálló ablakából.
Karib-tengeri hajnal. (Negyedik nap?)
A szobakártyán: HOTEL JAGUA.
Cienfuegos város ékessége
a vízbe futó földnyelv derekán.
A kép csücskében kikötő, előtte
fehéren izzó, kihalt strandhomok.
Hét emeletnyi mélységben, a ferdén
kúszó napsugár most érinti meg
a szállodai kék úszómedencét.
A pálmafák árnyékban állanak.
– Gyorsan készült e fotó, másnapos
gyomrom galádul háborogni kezdett,
felkavarva a tegnapot s az éji
haverkodást a szállodai bárban:

– Lehült időben, zuhogó esőben
indított el e körútra Havanna.
Nem is maradt az útról képi emlék,
csupán a nyirkos pára kint, s a buszban
a Légiós, meg én, meg egy üveg rum.
Ötéves nedű pendlizett közöttünk.
Hol ő húzott, hol én, hol körbeadtuk:
többje fanyalgott, más meg jót ivott
s haverkodó mosollyal megköszönte,
bizonyítván, hogy nem mindenki puccos!
(Köztük a virgonc rádiós, aki
– hej! – *belülről is látott* egy posadát!)
A volán mellől mind gyakrabban intett
a kerek arcú fekete pilóta.
Társát, aki büszkén félindiánnak
vallotta magát – rumos butykosunkat
lóbálva – egy-két kortyra hátra csaltuk.
S a Jagua bárjában akkor éjjel
testvérünkké lett: Oresztész, a sofőr,
Rafael, a milicista, és velük
a csokoládé-mosolyú Yvonne.

– „Cinco hermanos”: öt testvér van együtt
a meghitt fotón, vagyis: négy, a gépet
én kattintottam el, az ötödik.
Trinidad előtt vagyunk valahol.
Túl a torkot-szorongató ebéden,
hol minden sima „turistásnak” indult:

Útmenti, tiszta, szellős étteremben
hosszú asztalnál ízes nemtudommit
fogyasztva, azt a hét unott gitárost
néztük, kik a terem végében állva
lassú spanyol tangókkal ingerelték
a gyanakvó emésztőnedveket.
Akkor Rafael intésére abba-
hagyták a számot két taktus között,
s a „Comandante Che Guevarát” kezdték
– hátam mögé kerülve – énekelni,
hogy torkomon akadt a papaya!
Tíz éve múlt, hogy megölték a Doktort,
ifjú korunk csodáját, példaképét.
A puccosok csak faltak – én zavartan
néztem vigyorgó testvéremre s tudtam:
ajándékuk e dal, e forradalmi
ballada, hisz jól ismerem a hősét,
s a tizenkét történelem-csinálót,
köztük a géppisztolyos Camilót,
– Fidel s Ché mellett a harmadik nagy –:
Camilo Cienfuegos nevét!
(Ó, az a lelkes pantomim, a kéz, láb,
és a szem játéka, míg elmesélték,
hogy gépével a tengerbe zuhant.
Virágot dob a tengerbe azóta
– halála napján – minden kubai.
Ameddig ellátsz: pompázik a víz,
szíromszőnyegen úsznak a hajók.
Hullámozó virágkoszorú keríti
évente egyszer Kuba szigetét!)

– Szóval: egy padkán kucorog a négy
testvér: vigyázzban ül a Légiós,
Csokoládé-mosolyú ül a balján,
aztán Oresztész, végül Rafael.
Sorozat indul:

 a következő
felvételtől a Légiós elillan,
három színes-mosoly maradt, majd Rafael
keríti meg a kamerát s a többi
fotográfián én is ott vagyok.
Középen mindig ott a kis mulatt-lány,
én a fotókon egyre közelebb
törleszkedem az Édes Barnasághoz.
Ki tudja, aztán hány hüvelyknyi rum
csoroghatott le a többi fotóig?!

– Naplóm szerint e város: Trinidad.
Vakító fényben izzó téren állunk.
Ketten vagyunk már csak, hónom alatt

a Csokoládé-mosolyú: merészen,
kaján vigyorral markolom a vállát.
Szemüvegem feltolva, bőrjakóm
mögül kikandikál a Toledói!
Ahá! A zsebek mélyéről a fényre
keveredett a kés, ott lóg a szíjon!
Követi majd a korhely „Ki-ha-én-nem”
a gátlásoktól szabadult *kalandor*!
S nem igaz már, hogy gatyám totyakos, hogy
pocakomat beszívni – jaj – alig van
szuflám, hogy 42 éves vagyok, hogy
szelek kínoznak s lumbágó is olykor,
s hogy fejem búbján kopasz folt virít!

E képen már az Ellenállhatatlan,
Győzelmes Férfi szorítja magához
a kis mulatt-lányt, aki még nevetve
néz a lencsébe s hozzám is hajol!
Karom alatt biztatóan világít
sötét bőrén a hófehér trikó!

Tisztán nyelem az égető italt

Alkonyati kép: pálmalevél-kucsmás
kunyhók ölelte napozóterasz.
Középen ott a kék medence, álmos
vizében még halványan tükröződik
a pálmatetős bár.

Ez Santa Clara
határában egy indiánfalut
utánzó motel. (Ha nem csal a naplóm,
mit józan fejvel mind tamaskodóbban
böngészek: egyre nagyképűbb a hangja,
s hogy legénykedik! Idézem: „Mulatt
testvéreimmel oltárit piálunk
éjjel a luxus-kunyhóban. Velünk
trécsel a szép Fekete Hercegnő is,
s hohó! ahogy elnézem, egyre jobban
komál engem a kis csaj! Istenemre,
Varaderóban elkapom!”

Imigyen
hözöng a rumtól felajzott golyóstoll.)
– Annyi igaz, hogy motelben aludtunk.
Az is való, hogy tényleg összejöttünk
a huszonhármas kunyhóban piálni.
Emlékszem: hosszú, nagy beszélgetésbe
mélyedtünk akkor, ott, az öt barát.
A Légiós tíz angol, a mulatt-lány
huszonvalahány magyar szava, szótár,

sebtiben skiccelt magyarázó ábrák
segítették a testvéri megértést.
Kik vagyunk mi? Ők kik? S hogy Rafael
forradalmárként volt a Sierrában,
ismerte Chet... s hogy aztán nekem adta
Sierra óta őrzött kis bicsakját –
barátságunkat megpecsételő:
rájuk tukmáltam fél bőröndömet!

Másnap képe: „A bamba délelőtt.”
A konyhá előtt ülök nádfotelben.
Naplóm fogom, fehérítő, meztelen
felsőtestemet szinte fanyalogva
pörköli körbe a karibi nap.
Fejem felett az ágon egy piros pötty,
igen, emlékszem: egy diónyi, apró
madárka volt az! Nevét is közölte
velünk a mindentudó Rafael.
Én bölcs pofával nézek rá, miközben
alig várom, hogy otthagyon s mehessek
(mint addig is húsz percenként) a bárba,
ahol a mixer szinte szánakozva
tolja elém a rumoskopicát,
s mondja magában: „Ez a talpig-sápadt
bolond vagy beteg, hisz a csodatévő,
férfiasító koktélok helyett, ez
tisztán nyeli az égető italt!”

„Pajaro” volt az utolsó bejegyzés
és megszakadt a napló hét napig!
Hogy merre jártunk, mi mindent csináltunk:
emlékét sűrű rum-pára borítja.
– Másnap mehettünk tovább, Guamába:
egy filmtekericsnyi randa krokodilus
(vagy szebben: kajmán) képe bizonyít.
Hízott dögök hevernek tömegével
fotóimon, az örület csak az:
harminc felvétel *ugyanazt* mutatja,
semmit vagy alig változik a kép!
Vagy mégis?

Itt van egy királyi kajmán!

Feje a vízből kiemelkedik.
Pofájából egy nagy hal kandikál ki.
Szeme lustán lehunyva, tán zabálás
közben álomba szenderült, a képről
szinte hallom a horkolást (ha tudnak
„lóbórt húzni” a kajmánok), fölötte
Oresztész ágál: hosszú deszkaszállal
böki a dögöt, ám az rá se ránt!
– Új tekerics indul: egy hajón vagyunk.

Úszunk tova valami lagúnában.
Ki tudja már, hogy hová és miért?
Elöttem ül az Édes Barnaság,
visszafordulva rámnéz és nevet!
És ettől kezdve unhatatlanul
csak Ő van minden képen egyedül;
a Csokoládé-mosolyú: nevetve,
morcosan, frissen, ülve, állva, buszban,
gugas pálmák alatt feszítve vagy virágzó,
lángoló bokor előtt, s étteremben;
menet közben vagy karótnyelt modellként;
fövenyes parton (háttérben a tenger) –
orrvérzésig csak Ő... s egy alkalommal
(a látszat miatt?) melléje kerül
a mélynövésű, ám csudára formás,
csöcsös-faros kis túravezetőnk.

Donjani a „Kalózbarlangban”

Nemes rumoktól elhomályosult
emlékezetem kép-mankókra dőlve,
tétován járva, bicegve igyekszik
visszatérni a volt milliomosok
csoda-plázsára: szép Varaderóba,
(hisz *akkor* is megérkeztünk!)

A baj,
hogy a „mankók”, a képek is berúgtak
nemegyszer s barbár módon összevissza
dőlnék, vagy kettévágnak, lefejeznek;
hol kéz marad le, hol meg láb hiányzik,
a pálmafák vízszintesen susognak,
és az imádott Óceán is csálé:
a partot „srégen” mossák a habok!

– Az eltűnt hét nap „főfoglalkozása”,
jellegzetes pillanat: (míg az úri
társaság a tengerben feredőzik
s gyanútlanul kifekszik aszalódni,
hogy aztán zsebkendőnyi darabokban
potyogjon lázas testükről a bőr) –
a tengerparti pálmaleveles
piálda előtt hárman álldogálnak.
Sört nyakal épp a Légión, a vállán
Rafael keze, Rafaelt Oresztész
karolja át s jobbában két üveg
jelzi, hogy csak egy fotós-pillanatra
tépődtem ki e testvéri karéból,
mely délutánként még nagyobb karéj
központja volt.

Szabadnapos pilóták
s szellőzködő helybéliek között
befogadottként átvettük a *tempót*:
– mondják – hadarva, kacagva, vitázva
gesztikuláltunk, mint barátaink.
Miről beszéltünk? Nem tudom, s hogyan
értettem őket s ők miképpen engem?
Nem tudom, nem, nem! Ám azt ma is érzem:
olyan meghitt, testvéri társaságban
nem voltam addig – és azóta sem.

– Halászhajó.

Hátsó fedélzetét
körülfogja az Óceán. Középen
kormánykerék, mögötte fülig érő
szájjal egy ében arc kacsint a gépbe.
Halász-szafári részese csoportunk.
Több, küzdelemre felkent magyar úr
damiltekercsről lógó horgot áztat;
nagyképüsködve kémlelik a távot:
nem jön-e cápa? jön-e Santiago
óriási marlinja – viadalra,
izomtépő csatára készülődnek.
(Látták *Az öreg halász és a tenger-t*)
„Az lesz ebédre, amit kihalásznak!”
– ingerkedik velük egy kubai.
De sajna, nem jön semmi, nincs fogásuk.
Nekem viszont van! Cipzáras iszákomból
mélyéről előhalászom a butykost:
a kormányosnak nyújtom, s hogy szabódik:
„Hermano – mondom – gurgulázz, haver!”
S hogy ő ivott: ivott a bárka többi
legénye is, meglepetten, szabódva.
Én lettem ott a legkülönb halász:
kedvem keresték (most meg én szabódtam).
Végre egy nemzet, ahol nem potyáznak!
Nem várják el, hogy szíves légy velük!
Ha adsz: tukmálnod kell, s hogy elfogadták:
a viszonzásig nincs nyugtuk.

Zsebem
hamarosan csigákkal, csipke-finom
korallszirmokkal telt meg. Hadonászva
erőltették rám hálájuk jelét.

– Baljóslatú kép: egy korallsziget
partján hatalmas, göcsörtös hurokká
fonódott kopasz fa, növényi csontváz!
Háttérben két pad, előttük fogantyús,
kormos fekete vashordó: a tűzhely!
Ezen főztük a halat. Végül is

fogtak egyet a kubai halászok:
feldarabolva alig fért az üstben.
Míg főtt a finom ebéd: erre-arra
bóklásztunk a névtelen szigeten,
rajta nem volt más, csak egy pálmaerdő.
Mozgott a föld a pálmafák alatt:
partraszállásunk kis remeterákok
boldog édenét zavarhatta meg.
Számlálhatatlan sokaságuk mászott,
menekült el előlünk – míg a bátrabb
rákok a cifra csiga-bunkerekbe
húzódva várták, mi következik?

Hej, névtelen szigetke! Szégyenem
alapozója!

Fölséges ebéd
után – véletlenül – a kormos üstöt
az egyik padra ültették, kihűlni,
aztán a padot én foglaltam el,
az ülepemet pedig két koromfolt!
És nem szóltak! Talán nem vette észre
a vissza-úton senki, hisz csücsültem.
Elnehezült a láb, kókadt a fej.
A szállásról sem mozdultam ki estig.
Erőt gyűjtve a régvárt hajcihőhöz,
a napsütötte teraszon dögöltem.
Akkor láttam a pókot! Képzelet
vagy valóság volt a tenyéryi féreg?
(Gyerekkorom szörnyű emléke: egyszer
tökön-csípett egy pók, hogy fejnyire
dagadt a kedves testrészt: két napig
prizniceztük, míg lassan visszanyerte
koromhoz illő méretét!)

Valós

emlék lehet a pók, hisz túl erősen
látom ma is: a toledói bicskát
kaptam elő, s a felnyársalt, vonagló
szőrös fertelmet a luxus-budi
niagarája tökítette el!

– Kép-mankóim elfogytak. Elbicegtek!
Bukásom végső pillanatait
csak napok múltán, sejtelmes vigyorba
bugyolálva idézték egyesek.

A „Kalózbarlang” nevű mulatóba
mentünk *az* este. Én a másnapos
(valójában: hetednapos) derümmel
hittem: ma éjjel enyém lesz a lány!
Ó, ti, szeszektől felhergelt-szívű,

felhőkben járó-lebegő piások!
Képzeld el engem, fáradt Olvasó!
Képzeld el engem: dundi Donjanit,
a kopaszodó szívtipró világfit!
Dzsungel-nadrágom lötytyedt ülepén
angyalszárny-forma koromfolt sötétlik,
vasas-trikóm a nadrágból kilóg!
Mikor agyunkba dübörgött a rumba:
én ingadozva, sokat sejtető
vigyorral hajlok meg a Csokoládé-
mosolyú előtt, így motyogva:

„Drágám!

Ez a kettőnk karibi éjszakája!
Nosza, járjunk egy *násztáncot*, husom!”

Arra emlékszem csak: az ijedt undor
fintorára! Azt nem felejttem el!
Két órát várt a társaság a buszban,
dühömben úgy *elvesztem*: Rafael
talált reám:

dübörgő conga-dob
bőrét pofoztam vadul rángatózva,
amíg körültem vidám társaság
díjazta azt a kerge-bamba ritmust!

Meghalni vagy meggyógyulni?

Sohase jöjjön vissza az a hajnal!
Az a rettentő ébredés, a mázsás
légkalapács a levegő után
kapkodó, rémült mellkason! A végső
erejét rágó test fékezhetetlen
vad remegése! Halálfélelem!
(Akár azon a régi hajnalon:
a kényszerzubzony-denevér, mikor
karmába kapva rács mögé röpített,
hogy embertelen tortúrák sorával
megutáltassa velem is a szeszt!)
– Hát visszaestem, én, a nagypofájú?!
Kibírhatatlan lelki-furdalás
marcingolta a gyomrom, míg kimentem,
kitántorogtam, másztam, hogy szemem-
köphessem ocsmány-magam a tükörben.
Gyönge reménnyel fogtam a borotvát:
(Ó, régi próba: hátha szót fogad!)
ám reszkető kezemnek hasztalan
akartam megálljt parancsolni: véres
nyomán egyszerre minden rám szakadt!

Hogy rongy vagyok! Hogy gyöngye szar vagyok!
Hogy állhatatlan nulla, lelki toprongy!
– Hogy mehetek így Havannába Vissza?
Hogy mehetek, én, szószegő, haza?
Mit szólnak majd a gyanakvók sunyi
vizslatásától riadt volt piások,
a gyógyultak, kik bíztak az erőmben,
hisz titkomat szét mertem kiabálni?!
Jaj! Vége! Semmi értelme tovább!

De hol az eszköz magam hazavágni?
Borotvapenge tán? (Sűrül a pára...
taglóz a hőség... és a kád vizében)
De nem, de nem: sokáig tartana!
Vagy itt e frottír öv! Elbírna. Biztos!
S ha zajjal jár? Levágnak!

Túl az ajtón

harákolva ébred a Légiós.
Közönyt színlelve kísértalni!: „Rögtön
jövök, csak egyet pancsolok!” – s vadul
nekimenni a tengernek, amíg
bírija lerobbant izmom: hirtelen
pofáncsap majd egy sós hullám s nyelek,
s aztán hörögve megadom magam!...
Ki tudja meg, hogy szándékos halállal
végeztem? Elnyel majd az Óceán.
(Költők halála – Vietnamban: Váci,
Kubában: én!)

Már szinte könnyesen
indultam volna végezni magammal,
de rám nyitott a Légiós! Kaján,
cinkos vigyora észretérített!
Meghalni? Én? Ezeknek? Nagy bűdös frászt!
S a felém nyújtott rumosüveget
elhessentve példátlan, lehetetlen
feltámadáshoz kezdtem!

Gyógyszerem,

(a légiútra szánt, de mennyiségre:
elefántcsordát ledöntő-adag)
Andaxinomat kézhez készítettem.
Melléje (potya!) két kancsó narancslét,
kannányi forralt vizet – s ami paplan,
takaró volt ott: mind dikómra szállt.
(Kint már vibrált a hőség.)

Meztelen

valómmal e kemence-dunsztba bújtam:
gyógyulttá főni, nedveim cserélni,
magamat újjávarázsolni bármi-
áron! Mindegy, ha szétvet a guta!
Elolvadok, vagy csontig aszalódom!

„Háromóránként két szem nyugtató!
Háromóránként... s akkor nagyot inni!”
– szuggeráltam magam, hogy el ne vétsem
az általam kiötlött kába gyógymód
varázsszavait.

S megindult a testem!

Verejték erek nőttek patakokká!
És szétfolytam, szeszszagú tócsa voltam!
Éreztem: málik csontomról a hús!
Hullámzó ködbe merültem, lebegtem,
minden-mindegy-feketeségbe hulltam.
E drága-drága bambaságot olykor
rémült dübörgő szívem tépte szét:
„Háromóránként két szem... s inni, inni!”
– Fogyott a gyógyszer, fogyott a narancslé.
Pórusokon át párolgott a méreg.
Lecsendesült a lelkiismeret.
– Gyógyulni! Jaj, meggyógyulni! Csak egyszer
pusztuljon ki a véremből a szesz!
Hogy győzhessek a mocskos banditákon,
kik tollasodva a hozzám hasonlók
esettségéből gyűjtenek vagyont!
Győzni a rohadt pofákon, akik
elsorvadnának, ha nem lehetnének
valamelyik gittegyelet-bizottságban
szószaporító elnökök-tagok,
ahol is – jó pénzért – érdekedben
„harcolnak”, „sírnak”, „zokognak”, hiszen
tudják, hogy posztjuk s a magas bizottság
örökkévaló, mint az alkohol,
örökkévaló, mert hitük szerint:
úgysem tudod legyőzni önmagad!

Egy nap s egy éjjel birkóztam magammal.
Reggelre kelve tudtam: van remény!
Gyenge (de győztes) inakkal a partra
siettem és megmártóztam a tenger
magzatvizében és újjászületve
megmutattam magam a felkelő
kubai napnak:

„Nézzed csak, Öreg!

Itt van egy fáradt, rozoga legény:
másodjára is kimászott a szarból!
Kinek dumálhat már ügyeske orvos,
hülye haver, hogy egy pohár nem árt!
Ha újra szesszel kívánsz csókolozni:
kupica helyett bölcsebb, hogyha mindjárt
egy dézsa rumba fullasztod magad!
Így hirtelen, amúgy hosszabb a vég!

– Bámuld meg, Öreg! Bámuld meg e gőgös
rozogát, aki rájött a titokra,
hogy orvos nélkül is van gyógyulás!
Ha egy szemernyi akaraterő
szunnyad még benned, nincs elveszve semmi!
Akkor minden kuruzsló és bizottság,
minden érted nyávogó szervezet
ELLENÉRE IS MEGGYÓGYULSZ! Meg ám!”

Reggeli címén óriás-adag
nyers ananással zártam le a kúrát,
s nagy esküvel (olvasóm, megbocsáss):
nekifutásból kinyalom a seggét
annak, ki engem még piálni lát!

Hazafelé, újra józanon

Baljós jelekkel fogadott Havanna.
Forró szelek, bőgő orkán-bikák.
száguldoztak, öklelőztek a parti
utcák során át. Lökték, taszigálták
a kapaszkodó gyalogost. Merészen
megtiporták a tengert s trombitálva
szöktek a város belseje felé.
– Vacsorázunk. Tekintélyes, kerek
asztalok körül ülve, az Habana
Libre, a szuper-luxus szálloda
valahányadik szintjén. Velem esznek
– unszolásomra – a mulattok is.
A két legény, aggódva, némi csendes
elismeréssel, testvéri tanúim,
hogy roncsaimból hogy éledtem újjá,
s hívebb barátok ezután. Csak a
Csokoládé-mosolyú les csalódott
s most is ijedt szemmel...

Egyszerre a
kör-asztalunknál ülő puccosok
közül valaki megnyilatkozik.
Egy belvárosi hajadon, egy smukkos,
elkényeztetett ragyás bányarém
szemét forgatva, fintorogva nézi
asztalunknál a két fekete fickót:
„Mi bárhol jártunk eddig a világban,
a sofőrök mindig a szuterénben
fogyasztották el estebédjüket!”
– finomkodik, míg kasztja tagjai
(megint svédasztal: annyit szedsz, amit bírsz!)
bólogatnak, miközben fuldokolva,
lila fejjel kétpofára zabálnak.

A szike-éles vörös Toledóit
nehezen tudtam visszatartani...

Baljós jelek! Fuss tőlem, babona!

– Íme, szobánk e forró éjszakában.
Nyíló üvegfal, távolban a tenger.
Szép szobabelső, finom kényelem.
De... nézd csak! ott... úristen! elvonási
tünetek törtek rám? Delíriumba
zuhantam újra? Egy szörnyű bogár,
vagy tíz centis, fűrgé, fekete féreg,
mint lázalom, mint mini-rinocérosz
ügetett át a luxus-kégli drága,
patikatiszta szőnyegén!

Alig
tudtuk komámmal agyonverni! (Másnap
tisztázódott, hogy ez volt az a híres
„cucaracha”, a házias, szelíd
– ám szívbajt hozó – órijás svábbogár!)

Baljós jelek! Fuss már el, babona!

És lőn:

hogy ügyem nem intézte senki!
Hogy eltűntek az illetékesek!
Hogy otthon ültem telefonra várva,
amíg a várost járta a csoport!
Korhelykedésem híre megelőzött?
Miért ne lenne spicli a magyar
külföldön is? De nem, nem, üss a szádra!
Nem lehet más, trópusi lustaság:
mañana, holnap, ráérünk, mañana,
süt a nap, szépen érik a banán,
hűsítve ring a hintaszék!

A költő
hasfájását meg egye a fene!
Ha már a haza sajnálta rá a pénzt
s nem delegátusként küldte ki felkent
és dédelgetett fanyalgóival:
töltse futkosva-várákozva azt a
három napot... aztán meg elrepül!

*

New York felett tálalták az ebédet.
A montreali reptéren – csoda! –
de nem lépett le senki.

Tébolyult
viharzóna karolta át a gépet

épp az óceán közepe felett.
Táncolt a vidám bombázó: sivítva
nagyot zuhant, majd erre-arra lengett,
ugrálva-nyögve kereste a zóna
szelíd határát.

Volt, ki zokogott,
többen jajongva imádkoztak.

Én meg
– ronda, kaján, duplán-feltámadott –
gyógyult öreglegény, csak néztem őket.
Talán nevettem is. Pizskált az ördög?
A gondolat, hogy mindez: ráadás?
Aki már kétszer tört ki önkezével
ácsolt s lezárt koporsójából: annak
bölcsebb halál való és hosszú élet,
vagyis: szerencsés leszállás.

Hiszen
kincset viszek: a mulattok bizalmát,
s Kuba szépségét, s ha a Hivatal
közönyéből nem tudok róla többet,
mint ami utam során rám ragadt;
de önmagamat benne megtaláltam,
viszem haza szédítő titkomat:
magamban az erős embert, aki
egyszál magában megküzdött a Rémmel!

Ebben a puhány, nyafogó világban
le tudta győzni végül önmagát!

(1984)